

[Guldberg.]

til rent teknisk at diskutere nu. Jeg vil bare sige, at jeg har altså den opfattelse, at en metode må kunne findes. Hvis finansministeren mener, den ikke kan findes, kan det jo havne i, at nogle andre må prøve at finde ud af, om de kan komme med noget, der både er praktisk, og som respekterer den økonomiske side. Hensigten med spørgsmålet var ikke at pille ved provenuet.

Finansministeren (Grünbaum): Ja, jeg tror, det er en gal tankegang, hr. Guldberg er inde på her. Hvis man gennemgår et automobil og ser på, hvad der er obligatoriske forskrifter, er det jo næsten hele bilen. Vi kræver en masse ting — jeg skal ikke fordybe mig i det, jeg er heller ikke særlig sagkyndig på det område, men vi kræver da visse standarder på dæk og styregrejer og bremses osv., og her kunne man da med samme ret sige, at det var noget specielt, som skulle have en særlig afgiftslettelse. Jeg tror ikke, det er rigtigt at komme ind på en sådan tankegang. Hvis man vil sige, at nu stiller det offentlige et ekstra og et stort krav til bilisterne, som ikke giver rimelig grund til, at afgiftsniveauet skal forhøjes, ja, så kan man jo simpelt hen ned-sætte den almindelige afgift. Hvis det skal være obligatorisk for alle, der har bil, må det da være en rimelig fremgangsmåde.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til konkurrencelov.

(Lovforslaget (nr. 15) findes i tillæg A. sp. 553, fremsættelsen i tidenden sp. 100).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indseende med priser.

(Lovforslaget (nr. 16) findes i tillæg A. sp. 547, fremsættelsen i tidenden sp. 100).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Viola Nørlov: De foreliggende 2 lovforslag til henholdsvis konkurrencelov og lov om ændring i lov om indseende med priser er begge genfremsættelser, da udvalget ikke nåede at færdigbehandle dem i sidste samling.

Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde ved første behandling i marts måned i år, hvor jeg redegjorde for socialdemokratiets principielle stilling til de 2 lovforslag, men hen-vise til Folketingstidende for 1966-67, 2. samling, sp. 3289.

Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra erhvervs- og forbrugerorganisationer, ligesom udvalget har modtaget en række deputationer. Udvalget har ligeledes modtaget oplysninger fra Nordisk Komité for Konsumentspørgsmål, oplysninger, som vi endnu ikke har behandlet.

Spørgsmålet om opinionsnævn er heller ikke færdigbehandlet, men jeg vil dog mene, at udvalget er så langt fremme i arbejdet, at lovforslagene inden alt for længe kan komme til anden behandling.

Handelsministeren gør i sin fremsættelse opmærksom på et par tekniske ændringer i lovforslagene. Disse ændringer har jeg intet at bemærke til.

Som ved første behandling i marts i år kan jeg på min gruppes vegne give tilslutning til begge de foreliggende lovforslag.

Jens Peter Jensen: Selv om der er tale om genfremsættelse af 2 lovforslag fra forrige samling, finder jeg alligevel anledning til at gøre nogle bemærkninger. Dels er det jo en ny handelsminister, der fremsætter lovforslagene, dels har det ikke afsluttede udvalgsarbejde budt på en del interessante ting, og der har været en offentlig debat til belysning af forskellige sider navnlig af konkurrencelovgivningen, som der ikke var lejlighed til at komme ind på ved forslagens første behandling i foråret.

Jeg vil gerne sige til handelsministeren, at jeg respekterer den liberale intention, der ligger bag lovforslaget, som vil fjerne en række forbud mod salgsfremmende foranstaltninger, men så meget mere undrer det mig, at den højtærede handelsminister foreslår forbud mod reklamebortlodninger. Jeg har ingen særlig sympati for sådanne lotterier, men de er nu engang blevet et middel i kampen om hyldepladsen ude hos

[Jens Peter Jensen.]

købmandene; varerne skal frem dér, hvor kunderne mødes, og et forbud vil let føre til, at man anvender andre og langt mere utiltalende salgsfremmende foranstaltninger, f. eks. tilgiften, som forslaget jo næsten opfordrer til, at man bringer i anvendelse. Jeg kan ikke acceptere, at der optages et forbud mod den konkurrenceform, som bedst vil egne sig for fremstød til støtte for den private butikshandel, der sandelig har nok at slås med i disse år, hvor kæder og udenlandske koncerner trænger frem på markedet.

Når det i udvalgsberetningen hedder, at udvalget på ny vil drøfte et forbud mod reklamelotterier indsat i lotteriloven, må jeg straks sige, at dette ønsker venstre ikke. Vi finder det forkert, idet spørgsmålet om gennemførelse af forbud da vil blive bedømt uden sammenhæng med en almindelig bedømmelse af perspektiverne for en konkurrencelov i fremtiden. Jeg vil altså her støtte den højtærede justitsminister i hans afvisning af at tage et sådant forbud ind i lotteriloven. En liberalisering af konkurrenceloven på dette område må jo have den konsekvens, at der bliver frihed for Loke såvel som for Thor, og jeg synes altså, at den højtærede minister har glemt Thor i denne forbindelse og alene har villet glæde Loke.

Forbrugerrådet har over for det tidligere folketingsudvalg fremhævet, at det kunne gå ind for ophævelse af forbud mod de salgsfremmende foranstaltninger, såfremt der kunne udfoldes et større arbejde med forbrugervejledning. Jeg har en hel del sympati for dette standpunkt. En god forbrugervejledning kan virke konkurrencefremmende og kan virke dæmpende på priserne. Forbrugerrådet er vel ikke altid lige heldig i sin vejledning eller sin kritik, men det kan jo skyldes dels de beskedne økonomiske rammer, rådet må arbejde inden for, dels måske også selve Forbrugerrådets struktur, dets sammensætning, hele den status, det har. Forbrugerrådets økonomi hviler jo dels på offentlige tilskud, 370.000 kr., dels på bidrag fra forskellige organisationer, og så er der på det senere kommet noget, synes jeg, særdeles ubehageligt til, nemlig bidrag fra forretninger som Irma og FDB. Jeg er ængstelig for, at For-

brugerrådet med dets nuværende økonomi og struktur står i risiko for at komme i et erhvervsmæssigt afhængighedsforhold, og, kan jeg såmænd godt føje til, risiko for at få politisk slagside.

Venstre ønsker en forbrugervenlig politik fremmet, og derfor vil vi gerne medvirke til en forhandling med det formål at få skabt en bedre sammensætning af Forbrugerrådet og give det en økonomisk basis, så rådet kan komme til at virke efter den ideelle hensigt, der ligger bag etableringen af et sådant råd.

Når jeg har sagt dette, vil jeg gerne understrege, hvad jeg kort nævnte allerede ved forslagets første behandling i foråret, om ansvar for den, som kommer med urigtige eller vildledende oplysninger. Jeg finder det rigtigt, at erhvervsorganisationer og forbrugersammenslutninger i så fald kan drages til ansvar, kan pålægges erstatningspligt eller idømmes straf, men sådanne regler bør også gælde for offentlige institutioners vareafprøvning, således som disse foretages af f. eks. statens husholdningsråd, ligesom forbrugervejledningen i radio og fjernsyn vil kunne få afgørende indflydelse på konkurrenceforholdet mellem forskellige varer og serviceydelser. Jeg synes, det må være indlysende, da de skadevoldende virkninger, der kan komme af en vildledende og urigtig oplysning fra et offentligt organ, kan være langt større, end hvor tilsvarende angivelser er fremsat af private.

Den tidligere højtærede handelsminister lovede at se velvilligt på dette forhold, og jeg håber, at denne velvilje er overført på efterfølgeren i det høje embede. Vi må have skabt klarere ansvarsregler end dem, der er nedlagt i det foreliggende forslag.

Må jeg så endelig nævne, at det hedder i udvalgsberetningen, at udvalget ønsker en yderligere belysning af spørgsmålet om et opinionsnævn, inden endelig stilling tages. Jeg kan dog allerede for mit partis vedkommende sige, at vi ikke kan medvirke til et sådant nævns etablering. Der er da heller ikke af den højtærede handelsminister stillet forslag herom, men forgængeren lod jo, skal vi sige en venlig henstilling slippe ud gennem sine motiver til lovforslaget. Når venstre går imod tanken om et opinionsnævn, skyldes det, at et sådant nævn indebærer en reel lovændring, der er langt videre-

[Jens Peter Jensen.]

gående, end ophævelsen af generalklausulen ville være. Der vil nemlig ske en delegering af lovgivningskompetencen over afsætningssektorens erhvervsadfærd til et nævn, hvis flertal kan styres af regeringsmagten med udelukkelse af domstolene. Der er jo langt mere vidtrækkende perspektiver i tanken om et opinionsnævn, end man får indtryk af, når man hører det ærede medlem fru Lis Groes tale sin hjertesag, alt imens hun vender sine himmelblå forbrugerøjne op imod himlen.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige venstres medarbejderskab ved en saglig og sagsfremmende udvalgsbehandling af begge lovforslag.

Jørgen Jensen: Jeg kan i det store og hele henvise til de bemærkninger, som jeg fremsatte, dengang de tilsvarende lovforslag i foråret var til første behandling, og jeg har kun få bemærkninger derudover.

Det forslag til konkurrencelov, som er fremsat, indebærer jo en meget stor ændring af de gældende lovbestemmelser, af den gældende praksis på området, og jeg synes derfor, det har været ganske sundt, at det første forslag ikke blev jaget igennem og i det hele taget ikke blev gennemført i sidste samling, men nu dukker op her igen. Der har på denne måde været ny tid til overvejelser i erhvervene, i de forskellige organisationer og i de enkelte virksomheder med hensyn til deres stillingtagen til en række vigtige spørgsmål; man kan jo nævne sådan noget som reklamelotterierne, som jeg allerede har sagt nej til i foråret, spørgsmålet om rabatmærker, tilgiftssystemet, udsalgsbestemmelserne og spørgsmålet — det vigtige spørgsmål — om offentlige institutioners ansvarlighed inden for eller uden for denne lov.

Ordet opinionsnævn er jo allerede nævnt her i dag. Jeg forstår, at erhvervsorganisationerne ikke har taget stilling til dette spørgsmål, og jeg vil da gerne forbeholde mig min stilling, indtil jeg har set, hvad de store organisationer når frem til på dette område.

Mit parti er naturligvis klar til at deltage aktivt i udvalgsarbejdet. Jeg kan med det samme sige, at vi ligesom sidste gang ikke er tilhængere af lovforslaget om indseende

med priser med de ændringer, der her er foreslået af handelsministeren.

Til sidst kun dette: man kan spørge, hvorfor det haster så meget med at få disse to lovforslag igennem. Handelsministeren — den nye altså — foreslår, at de med enkelte undtagelser skal træde i kraft allerede den 1. januar 1968. Jeg tror — navnlig efter at have hørt på den foregående taler her i dag — ikke meget på, at det vil kunne lade sig gøre. Vi har jo også af særlige grunde fået en ny handelsminister, og jeg synes da også, han skal have en vis rimelig tid til at sætte sig ind i dette vigtige og ikke helt overskuelige stof.

Gunhild Duc: Jeg skal også i almindelighed henvise til mine bemærkninger, da vi sidste gang havde lovforslagene til behandling, men det udvalgsarbejde, vi siden har haft, har nu ikke gjort mig blidere stemt over for denne lovgivning, selv om jeg har bemærket mig de faldne udtalelser om, at en reklameform, der ikke var forbudt, ikke derfor nødvendigvis var lovlig, idet generalklausulen og bestemmelserne om vildledende reklame måske kan komme i anvendelse over for en del af denne reklame. Og så hælder man jo fra forbrugerside sit værken-de hoved til tanken om et opinionsnævn, som vi heller ikke rigtig ved, om vi kan få til at fungere effektivt — og nu hører vi lige, at venstre går imod tanken.

Det forekommer mig, at mens liberaliseringen af konkurrencemetoderne er ganske klar, er beskyttelsesforanstaltningerne for forbrugerne overmåde uklare og tvivlsomme. Jeg kan bl. a. henvise til den seneste skrivelse, vi har fået i udvalget, nemlig den skrivelse, som Nordisk Konsument Komité har sendt til de nordiske justitsministre. Dér gør man udtrykkeligt opmærksom på, at man kan frygte, at det i første række vil blive næringslivets egen opfattelse af, hvad det finder tilbørligt, der vil blive afgørende for forståelsen af generalklausulen, at den altså vil virke som beskyttelse for de næringsdrivende, men ikke for forbrugerne som sådanne. Videre siger henvendelsen — jeg citerer:

„Bestemmelserne om vildledende reklame i lovudkastenes § 2, særlig i det danske og i det norske forslag, har fået en slagside, idet det specielt nævnes, at

[Gunhild Due.]

en vildledende fremstilling osv. ikke må skade nogens næringsvirksomhed.“

Det er altså af hensyn til de forretningsdrivende indbyrdes og ikke af hensyn til forbrugerne, man mener, at den formulering er uheldig, og jeg er ganske enig.

Selv gav jeg allerede sidste gang udtryk for tvivl med hensyn til, om disse bestemmelser om vildledende reklame ville være til tilstrækkelig nytte. Det kommer jo nemlig an på, hvordan de bliver fortolket, og når man i betænkningen fra kommissionen kan læse, at flertallet f. eks. ikke finder det skandaløse „sneboldsystem“, som jeg underholdt tinget med sidste gang, dette system, der i sin rørende enkelhed går ud på at narre nogen til at betale andres varer, vildledende, så ved jeg ærlig talt ikke, hvad der skal til, for at en reklame anses for at være vildledende. Jeg ved, at man i Sverige har den opfattelse, at f. eks. tilgift betragtes som vildledende, fordi det afleder opmærksomheden fra hovedvaren, og hvis jeg kunne være sikker på, at man ville fortolke det ligesådan herhjemme, så ville jeg måske nok ikke være så bekymret, men det har jeg ikke nogen som helst sikkerhed for.

Angående reklamebortlodningen, reklamelotterierne, som man har været lidt inde på, er der jo et hul i forbudsbestemmelsen, som gør, at vi måske alligevel ikke kommer af med dem, selv om vi vedtager lovforslaget, som det er, nemlig det hul, at hvis man ikke køber en vare, men bare får en lodseddel forærende, når man går ind i en butik, og så forlader butikken igen uden at købe noget, så har man efter forslaget faktisk lov til det. Det har vi set eksempler på op til jul visse steder, det har vi bl. a. haft i Kolding. Så jeg er egentlig tilbøjelig til at ville prøve, om udvalget måske alligevel kunne snakke lidt mere med justitsministeren, om man kunne undersøge, om man ikke kunne gøre det samme her som i Sverige. Det er måske lettest med et forbud, som justitsministeren har sagt, men personlig er jeg egentlig revnende ligeglad med, hvordan man får disse lotterier afskaffet. Bare man får dem væk, kan jeg strække mig langt med hensyn til selv metoden.

Jeg var under den forrige behandling inde på alle de forskellige former for reklame, der nu bliver tilladt, givet grønt lys for,

efter kommissionens betænkning. Jeg er enig i, at den værste af dem må være tilgiftssystemet, fordi det vil komme til at fungere som lokkemiddel netop over for de mennesker, der har mest brug for at passe på deres penge og købe fornuftigt ind. Det vil aflede opmærksomheden fra hovedvaren, man vil blive fristet af en eller anden plasticdums, som man får at vide, at man får gratis, så lægger man ikke så meget mærke til, at selve varen er dårlig, eller at man giver for meget for den. Jeg synes jo nok, at vi må bestræbe os for at fremme en reklameform, der giver konkurrence på priser og på kvalitet og ikke på spor andet.

Jeg er for så vidt ked af, at jeg ikke har den samme tyrkertro på oplysning, som visse andre har. Ikke sådan at jeg mener, at vi skal slække på forbrugeroplysningen, tværtimod mener jeg stadig væk, at den skal forøges, og at man må bevilge flere penge til den. Jeg mener bare, at der allerede i dag er nok at tage fat på oplysningsmæssigt. Der er alle de nye varer, hvordan de skal behandles osv. osv. Vi behøver ikke at indføre nye reklamesystemer for at få noget at fortælle folk om.

Og så vil jeg da også gerne sige, at selv om den helt utænkelige situation skulle opstå, at tinget bevilgede Forbrugerrådet lige så mange penge, som der bruges til reklame — jeg kan jo godt se, at det er en utænkelig situation — så ville de to parter ikke engang være lige, fordi man ville forlange, at Forbrugerrådet skulle bruge saglige midler, det skulle komme med saglige oplysninger om varerne, medens reklamefolkene ensidigt kan fremhæve de gode ting ved deres vare og fortie de mindre gode ting.

Når jeg ikke har den helt store tyrkertro, skyldes det altså flere ting. Jeg mener, at det må være begrænset, hvor meget man kan forlange, at f. eks. udearbejdende kvinder kan nå med hensyn til at sætte sig ind i den oplysning, som vi nu må hælde ud over hovederne på dem; der er måske andre områder, det kunne være sjovere at bruge sin fritid til end lige netop at sætte sig ind i forbrugeroplysning.

Jeg står her med et lille hæfte om kvalitetsmærkning og ankenævn, og det er udmærket, at der er udsendt et sådant hæfte, det er meget nødvendigt. Hele hæftet

[Gunhild Due.]

er fuldt af de forskellige mærkninger, der findes i dag, og som man som husmoder bør kende og vide, hvad de står for, det er alle mulige forskellige kruseduller og mærkelige tegn og sådan noget, og det forlanger man altså at forbrugerne skal kende. Det kan den helt eminente forbruger, som kan bruge al sin tid til at passe sit hus, måske også nok, men der er jo mange andre, som ikke er i den situation, og jeg synes, det er lige hårdt nok at forlange, at man skal være inde i alle disse ting.

Jeg tænker især på de arbejderkoner, der i forvejen har et tit tungt og anstrengende fabriksarbejde, som ikke får så forfærdelig meget i løn, og som derfor ikke er i stand til at købe sig de lettelser i hjemmet, som de egentlig burde have; de er altså dobbeltbeskæftiget. Da vi endvidere ikke har orket at planlægge vore byer ordentligt, så de må løbe fra Herodes til Pilatus og hente børn ét sted og købe ind et tredje sted og bo et fjerde sted og arbejde et helt andet sted, vil de mange gange være henvist til at gøre deres indkøb i en fart i den første og bedste butik, og derfor har de ikke muligheder for at sætte sig i den fornødne forbrugeroplysning.

Jeg er derfor ikke helt tilbøjelig til at sige, at vi kan lave en liberalisering af konkurrenceloven, når bare vi så til gengæld får mere forbrugeroplysning. Jeg mener, at vi må have forbrugeroplysning, men at vi samtidig må sætte visse grænser; vi må luge de værste tidsler op af hensyn til forbrugerne. Jeg kan ikke se andet.

Det andet lovforslag, om indseende med priser, er jeg naturligvis glad for; men der er jo det men ved det, at hvordan det kommer til at virke, afhænger også til dels af bevillinger til varedeklarationsnævnet, som jo må hjælpe med at deklare alle disse varer, som man meget stærkt kunne ønske blev deklareret.

Jeg vil gerne sige angående den frivillige varedeklaration, vi har haft indtil nu, at det er jo meget interessant af beretningen fra sidste år at se, hvor få fabrikanter der frivilligt går ind i dette arbejde, hvor få der tager denne deklaration. Det er jo egentlig lidt mærkeligt, når vi ellers altid hører, at dansk industri — vi hører det også fra håndværkerside — skal konkurrere

på kvalitet. Hvis det er rigtigt, og hvis vore varers kvalitet skulle være så meget finere end andre landes, så undrer man sig lidt over, at ikke flere fabrikanter frivilligt går ind i varedeklarationsarbejdet, og man undrer sig over andre ting, som man kan erfare, f. eks. at man sidder og bliver enig i dette nævn om, at man vil indføre de og de deklamationer, og så går fabrikanterne alligevel hjem og bruger dem ikke; det er f. eks. sket med termostatstrygejernene. Eller man har fabrikanter, som har nogle af deres varer deklareret, men så har de andre varer, som de siger er konkurrencevarer, dem behøver vi ikke at deklare. Det skal jo virke forvirrende på de forbrugere, der køber varer fra disse fabrikanter.

Jeg mener, at der er et vældigt behov for mere varedeklaration, men der er nok grænser for, hvor langt man kommer ad frivillighedens vej. Og så er der jo det, som altid er tilfældet, når det er forbrugernes sag, det drejer sig om: dels mangler der penge, dels sidder man i årevis i udvalg og drøfter tingene. Der har siddet et udvalg i varedeklarationsnævnet, som skulle deklare malervarer — det kan være nok så nødvendigt med den udvikling, vi har haft inden for det fag — men de har siddet i over 5 år, og der er ikke kommet en smule ud af det endnu. Sådan går det, når det er forbrugernes interesser, der skal varetages. Derfor er jeg stadig væk imod denne liberalisering af konkurrenceloven, for forbrugerne står alt, alt for usikkert.

Hilmar Baunsgaard: Da mit partis ordfører, hr. A. C. Normann, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle få bemærkninger til de fremsatte lovforslag.

Også jeg kan i det store og hele henvise til de bemærkninger, mit partis ordfører gjorde, da forslagene var til behandling i sidste samling. Jeg vil dog gerne knytte et par enkelte bemærkninger til det, der er kommet til udtryk i den af udvalget afgivne beretning for arbejdet i sidste samling.

Der har jo været drøftet og er fremsat i beretningen nogle bemærkninger om opinionsnævnstanken, og det står klart, at der i udvalget er både tilhængere og modstandere af et sådant nævn. Jeg synes, det er tilfredsstillende, at man på det ret spinkle

[Hilmar Baunsgaard.]

grundlag, der er indtil nu, dog har været enig om én ting: at man ikke ville lægge sig fast på noget standpunkt, førend to forudsætninger var blevet opfyldt. For det første, at der tilvejebringes klarhed over, hvilke opgaver og hvilken myndighed man i givet fald ville tillægge nævnet, f. eks. om nævnets responsa skulle have en slags domstolsbindende virkning, og for det andet, at der skaffes nærmere klarhed over de berørte erhvervsorganisationers stilling til nævnet.

Vi er i det radikale venstre enig i, at der kan være noget tiltalende i tanken om et opinionsnævn. På den anden side deler vi en række af de betæneligheder, der er anført mod nævnet, sådan som det har været drøftet, men vi finder det rigtigt, at man, inden man tager endeligt standpunkt, stifter nærmere bekendtskab med den indstilling og får den belysning, som beretningen omtaler og netop omtaler på en så neutral måde, at den jo ikke har bundet noget parti.

I konkurrencelovskommissionens betænkning findes der jo argumenter for og imod, men jeg vil også gerne gøre dem, der skal beskæftige sig med arbejdet i udvalget, og andre interesserede opmærksom på en artikel af dr. jur. Hardy Andreasen i Ugeskrift for Retsvæsen. Jeg tror, der er grund til at overveje også de argumenter, som dr. Hardy Andreasen fremfører i Ugeskriftet.

I øvrigt er lovforslagets indhold jo uændret fra i foråret, og derfor er der ikke grundlag for flere principielle betragtninger vedrørende de fremsatte lovforslag. Der er vel grund til at regne med — sådan har jeg forstået handelsministerens fremsættelse — at vi kommer til at vente et stykke tid på resultatet af den nævnte undersøgelse; jeg tror, at det alle forhold taget i betragtning vil være rigtigt at afvente en undersøgelse.

Jeg ville gerne i anledning af den diskussion, der har været i dag, fremsætte en enkelt betragtning, i særlig grad foranlediget af de udtalelser, som fru Gunhild Due fremsatte. Jeg tror, vi alle kan erkende, at vi i spørgsmålet om afsætningen og dens forskellige former, herunder reklame, er inde på områder, der må have en almindelig samfundsinteresse, men meget ofte vender man sig mod de afsætningsformer, som det moderne erhvervsliv tager i anvendelse, på en

måde, der ligesom lader ane, at man ikke rigtig har gjort sig klart, hvad det egentlig er for et samfund, vi lever i, og hvad det egentlig er for et samfund, man gerne vil have.

Jeg har ikke nogen forestilling om, at de, der har talt så kritisk mod de moderne afsætningsformer, er mindre interesseret end vi andre i den velstand, som det moderne industrisamfund giver os, men én ting beder jeg om at man gør sig klart: man kan ikke få industrisamfundets fordele og fornægte dets forudsætninger. Industrisamfundet med den velstand, det giver os, må nødvendigvis bygge på masseproduktion, og selv om man ikke kan lide det, må masseproduktion bygge på masseafsætning. Der er en sammenhæng, som gør, at man ikke med glæde kan tage imod industrisamfundets fordele og så vende sig imod selve dette samfunds forudsætninger. Det er masseproduktion, det er masseafsætning, og det kræver afsætningsfremmende foranstaltninger, som man bliver nødt til at lære at leve med, hvis man altså vil have industrisamfundets velstand. At der er vildskud — ja, det er der. I hvilken gren af samfundslivet er der ikke det? Men jeg må sige med al den respekt, jeg nærer for det høje ting og dets arbejde, at jeg er ikke helt sikker på, at vi herinde er bedre til at træffe de endelige og bindende beslutninger om de afsætningsformer, de enkelte erhvervs virksomheder skal foretrække, end de selv er. Jeg tror også, man skal gøre sig klart, at forbud ét sted meget let medfører en acceleration andre steder, og det vil medføre en kæde af forbud, der i det lange løb vil betyde en binding af erhvervslivet, så man ikke får industrisamfundets velstand.

(Kort bemærkning).

Gunhild Due: Jeg lader mig gerne belære af hr. Hilmar Baunsgaard, det er han meget flink til, men jeg kan bare ikke se — jeg kan godt se det dér med massesalg — hvorfor man ikke kan sige, at man kan bruge saglig oplysning, at man kan bruge saglig reklame, som siger: her er en vare, som er egnet til de og de formål, den koster det og det, den er fremstillet af det og det, de og de mennesker kan have behov for denne vare. Jeg kan ikke se, hvorfor man skal gribe til alle disse uhyrligheder med tilgift og den slags ting.

[Gunhild Due.]

Op så synes jeg i øvrigt personligt også godt, man må styre tingene en lille smule. Jeg synes ikke, man behøver at bruge tid og penge på at lave plasticdimser og bagefter tid og penge på at lave reklamer for dem for at få alle mennesker til at købe noget fuldstændig unyttigt at hænge op i deres huse bare for at holde maskinerne i gang. For der er nok af fornuftige ting, disse maskiner kan lave.

Poul Antonsen: Erhvervslivet er sikkert glad for de belærende bemærkninger, fru Gunhild Due her kommer med. Fru Gunhild Due kunne jo yderligere — det kunne de politiske partier i det hele taget — foregå erhvervslivet med et godt eksempel og lægge vægt på at føre en mere saglig reklame.

Må jeg om de to foreliggende lovforslag sige, at vi principielt, som vi gav udtryk for ved første behandling i marts i sidste samling, er enige i den tendens, der er i forslaget til konkurrencelov. Vi er enige i, at man ved at lukke op for flere konkurrenceformer fremmer mulighederne for, at varerne kan komme frem til forbrugerne så billigt som muligt.

Vi gav den gang, og det vil jeg gerne gentage, udtryk for, at vi finder, at det er en alvorlig skønhedsplet, når man i lovforslagets § 5 vil forbyde reklamebortlodning. Jeg er tilbøjelig til at tro — og jeg synes ikke, at der foreligger argumenter og oplysninger, der kan modbevise det — at det i virkeligheden bliver dyrere for forbrugerne, hvis man forbyder denne reklameform. De undersøgelser, der er foretaget og offentliggjort i kommissionsbetænkningen, viser, at det kun er promiller af varernes samlede omkostninger, det drejer sig om. Det er en meget billig form for fremme af afsætningen, og afskæres man fra at benytte den, må man i stedet for benytte andre former for salgsfremmende foranstaltninger, og jeg føler mig temmelig overbevist om, at disse andre salgsfremmende foranstaltninger vil medføre, at det i virkeligheden bliver dyrere for forbrugerne.

Jeg er opmærksom på, at vi i øjeblikket har nogle eksempler på, at visse vaskepulvere sælges uden reklamelotteri, og at priserne på disse varer ligger en hel delv laere end de produkter, hvortil der er knyttet reklame-

lotterier. Jeg tror ikke, at det har nogen som helst relevans, og de undersøgelser, der er omtalt i kommissionsbetænkningen, tyder heller ikke på, at der er nogen som helst relation mellem det, der faktisk spares ved at undlade reklamelotteri, og den prisforskel, der er til stede. Der er derimod her tale om, at man sælger den samme vare til to forskellige priser og derved henvender sig til to forskellige grupper på samme måde, som vi i elementære lærebøger i nationaløkonomi lærer, at man kan sælge chokolade både i guldpapir og sølvpapir; i virkeligheden er produktionsomkostningerne de samme, men varen kan sælges for både 75 øre og for 1 kr. Der er som sagt efter min mening i det, vi ser omkring os i øjeblikket, ikke noget bevis for, at reklameomkostningerne er ret høje.

Om forslag til lov om ændring i lov om indseende med priser kan jeg ligesom sidst sige, at vi her vender os mod den generelle tendens. Vi mener ikke, at tingene har været tilstrækkelig belyst på samme måde som i forbindelse med forslaget til konkurrencelov, og at der må mere overbevisende saglige argumenter til, før man udvider den bestemmelse, vi har i § 4 i indseendeloven.

I øvrigt vil jeg tillade mig at henvise til mine bemærkninger ved første behandling i sidste samling. På visse punkter er de mere udførlige.

Handelsministeren (Ove Hansen): Jeg vil gerne takke samtlige ordførere, fordi jeg har opfattelsen af, at de gennemgående har været villige til at udtale sig om lovforslaget her på en sådan måde, at jeg venter, vi kan komme til et resultat under det udvalgsarbejde, der nu forestår. Jeg er klar over, at der er visse punkter, man ikke kan tiltræde, som man er imod. Vi må nu se, hvad vi kan komme til af endelige resultater under udvalgsarbejdet.

Til fru Viola Nørlov har jeg ikke mange betragtninger. Jeg var enig i de synspunkter, fru Viola Nørlov gjorde gældende.

Til hr. Jens Peter Jensen vil jeg sige, at jeg forstod, at der i hvert fald var et enkelt punkt i lovforslaget, som han ikke kunne tiltræde, nemlig forbuddet mod reklamebortlodning. Det er rigtigt, som hr. Jens Peter Jensen bemærkede, at der er tale om et virkelig liberalt lovforslag, men så meget

[Handelsministeren.]

mere forekommer det efter hans opfattelse mærkeligt, at man nu forbyder denne form for reklame. Jeg vil gerne sige her, når vi kommer med dette forslag, at det er regeringens opfattelse, at det var bedst at undgå sådan noget. Det er min opfattelse, at varens kvalitet, varens pris må være det afgørende; jeg tror, det er uheldigt, når varesalget ledsages af en bortlodning, af en konkurrence. Men det er vi villige til at drøfte nærmere med udvalgsmedlemmerne. Vor stilling er dog, at vi mener, at reklamebortlodning ikke burde tillades.

Så nævnte hr. Jens Peter Jensen, at han finder det rigtigt, at erhvervsorganisationer og forbrugersammenslutninger kan drages til ansvar for urigtige og vildledende oplysninger, og at de kan pålægges erstatningsansvar og idømmes bøder. Det er vi enige om. Men hr. Jens Peter Jensen er utilfreds med, at offentlige institutioner ikke kan drages til ansvar i det omfang, de private kan. Jeg vil gerne sige her, at det kan de. Forbrugerrådet hører naturligvis til de private institutioner, men statens husholdningsråd kan drages til ansvar og også ifalde erstatning, og det samme gælder med hensyn til oplysninger i radio og TV. De har en minister at kunne henvise til; man kan eventuelt også gå til ombudsmanden om det, rejse ombudsmandssag. Det er årsagen til, at disse offentlige institutioner ikke er med blandt dem, vi har nævnt, som kan idømmes bøder og pålægges erstatningsansvar. Der er altså taget sigte netop på disse offentlige institutioner.

Så kom hr. Jens Peter Jensen med et lille spark til Forbrugerrådet, der fik, forstod jeg, tilskud fra nogle firmaer, nogle virksomheder, hvilket han fandt lidt uheldigt, da Forbrugerrådet netop skulle være uafhængigt af alle virksomheder. Det er da helt rigtigt, det er vi enige om. Jeg tror også, at Forbrugerrådet er det. Jeg ved ikke, hvad de får af privat støtte, men om rådets uafhængighed vil jeg slet ikke tvivle.

Spørgsmålet om opinionsnævn er jo ikke medtaget i lovforslaget, men det er noget, man kan se på under udvalgsarbejdet.

Til hr. Jørgen Jensen har jeg ikke mange bemærkninger at gøre; jeg har næsten ingen. Jeg kender hans synspunkter, vi fik dem jo også i foråret. Jeg har opfattelsen af, at hr. Jørgen Jensen var positivt indstillet til at medvirke til konkurrencelovforslaget, dog med visse ændringer.

Hr. Jørgen Jensen nævnte ikrafttrædelsestidspunktet den 1. januar 1968. Det må erkendes, at vi nærmer os dette tidspunkt, og det er vel tvivlsomt, om vi kan nå at få lovforslaget grundigt behandlet i udvalget forinden, men så må vi naturligvis finde et andet ikrafttrædelsestidspunkt.

Til fru Gunhild Due har jeg ikke mange bemærkninger at gøre. Hr. Hilmar Baunsgaard og hr. Antonsen er kommet med et par bemærkninger til fru Gunhild Due. Jeg vil dog gerne sige til fru Gunhild Due, at vi mener netop, at vi med dette lovforslag hjælper forbrugerne. Læg mærke til general-klausulen, den første paragraf i lovforslaget, der netop tager sigte på, at enhver form for misbrug af, hvad der hedder god forretnings-skik, er ulovlig og ikke kan tillades. Jeg tror, at vi ved denne lovgivning varetager forbrugernes interesser, og det er da også bl. a. det, der er tilsigtet.

Til hr. Hilmar Baunsgaard har jeg vist ingen bemærkninger — jo, lige én om opinionsnævnet. Vi er enige om, at det må man vist tale lidt nærmere om, hvis man skal have sådan et nævn, hvad der formentlig var hensigtsmæssigt. Hvilket omfang det skal have, og hvilke arbejdsmetoder der skal anvendes, kan man se på under udvalgsarbejdet.

Hr. Poul Antonsen er også imod, at vi forbyder reklamelotterier. Mit svar hertil kan være det samme, som jeg gav hr. Jens Peter Jensen.

Endelig omtalte hr. Poul Antonsen lovforslaget om indseende med priser og var ikke tilfreds med dette. Jeg mener så afgjort,

[Handelsministeren.]

det er nødvendigt, at vi her foretager en lille stramning. Netop i kraft af, at forslaget til konkurrencelov er så liberalt, som det nu er, tror jeg, det er nødvendigt med denne skærpelse i loven om indseende med priser.

Viola Nørlov: Jeg har ikke mange bemærkninger til de øvrige ordførere, for jeg synes, at det, der er fremført, mest er ting, som vi skal drøfte i det udvalg, der bliver nedsat, eller det udvalg, der nu arbejder videre. Men der er lige to ord til hr. Jens Peter Jensen, som nævnte det, som ministeren nu også lige har nævnt, om Irmas og FDBs tilskud til Forbrugerrådet. Der vil jeg sige, at det var for år tilbage, i min formandstid, at vi fik pengene fra Irma, og der var kun én klausul på, om jeg så må sige, da vi modtog pengene: at rådet skulle være vågent og kritisk. Det var det eneste, man forlangte, og det har vi prøvet at leve op til. For FDB, som er kommet senere, forstår jeg at det samme er tilfældet. Forbrugerrådet er fuldstændig frit stillet. Jeg tror nok, at offentligheden ville være meget opmærksom på det, hvis det viste sig, at undersøgelser, som vi foretog for Irma og for FDB, fik en anden karakter, end de rettelig skulle have. Jeg må jo indrømme, der har været sager fra Irma, som Irma ikke har været stolt over, men de har ærligt og redeligt sagt: pengene gives, men rådet skal være vågent og kritisk.

Hr. Jens Peter Jensen nævnte så også, at Forbrugerrådet fik disse 370.000 kr. om året. Det er jo altså først nu her for nylig, at dette tilskud er kommet. Rådet har jo ført en meget hård kamp for økonomien, og jeg kan sige, at da Forbrugerrådet havde foretræde for udvalget, sagde formanden eller én af formændene — Forbrugerrådet har jo ingen formand i øjeblikket; det har et formandskab, der består af Lis Groes, Karen Gredal og fru Rigmor Pinstrup — nævnte Rigmor Pinstrup over for udvalget, at hun syntes, at Forbrugerrådet burde have mindst 1 mill. kr. om året til det arbejde, det udførte.

Og så må jeg sige, at jeg er glædeligt overrasket, hvis jeg har forstået det rigtigt, at hr. Jens Peter Jensen heroppe nævnte, at han synes, at man burde give Forbruger-

rådet en bedre økonomisk basis — jeg forstår ud fra det hensyn, at så skal det ikke have noget som helst med erhvervslivet at gøre, men udelukkende hente pengene her; det kan være, jeg har misforstået det, men så vil det jo blive rettet. Det er jeg faktisk enig i, og det skulle glæde mig meget, hvis det kunne gå den vej.

I øvrigt har rådet jo gjort, hvad det kunne for at skaffe penge. Jeg kan nævne, at rådet jo nu er udvidet, idet Danmarks Lærerforening, Danske Studenters Fællesråd, Dansk Ungdoms Fællesråd, Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsledere, Tekniske Funktionærforeninger, Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer og Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund, LO, alle nu har meldt sig ind, og Forbrugerrådet har åbnet adgang for enhver til at blive personligt medlem af Forbrugerrådet. Jeg håber, at der både på den ene og på den anden måde må komme så mange penge ind, at man må kunne udvide det arbejde, som foretages i Forbrugerrådet, men som ikke kan gøres i den udstrækning, som man ønsker fra rådets side, af hensyn til, at der fattes penge.

Jens Peter Jensen: Vi hørte nu om en vældig udvidelse af Forbrugerrådet, og det giver mig anledning til at sige til det ærede medlem fru Viola Nørlov, at nu bør vi jo huske på, at der er andre forbrugere end lønmodtagere. Enhver borger er jo forbruger. Så pas nu på ikke at give Forbrugerrådet for meget slagside. Jeg glæder mig til at høre fra Forbrugerrådet, når vi skal til at diskutere lukkelov, med den sammen sætning, Forbrugerrådet nu tilsyneladende vil få.

Og så skal jeg sige til den højtærede handelsminister, at jeg synes ikke, at svaret vedrørende ansvarsreglerne er helt fyldestgørende. Jeg ville nu så gerne have haft, at den nye handelsminister havde sagt, at de velvillige betragtninger, som forgængeren fremførte, var overgået til den nye indehaver, sådan som man plejer at skrive det i forretningsannoncerne. Så bare lidt mere velvilje, så kan vi to jo argumentere, når vi kommer til udvalgsarbejdet; det behøver vi ikke at gøre her.

Endelig dette med Forbrugerrådets øko-

[Jens Peter Jensen.]

nomi og de tilskud, det får fra privat side. Ja, jeg mistænker såmænd ikke nogen, fru Viola Nørlov eller hr. ministeren; man forsøger selvfølgelig at være så neutral og så uafhængig som muligt, men det er en meget udbredt tilbøjelighed, at man holder sig til den patte, der er mest mælk i.

Jørgen Jensen: Jeg er blevet gjort opmærksom på, at mine udtalelser om reklamelotterier kunne misforstås og måske også er blevet misforstået. Jeg er ikke modstander af reklamelotterier, jeg er modstander af forbuddet i forslaget mod reklamelotterier. Så er det sagt, nu som sidste gang.

Der tales i øvrigt her i dag meget om Forbrugerrådet. Så vidt min erindring rækker, er det ikke handelsministeren, der er minister for denne institution, men ministeren for familiens anliggender, og vi kan måske ikke føre mere diskussion herom, da ministeren ikke er til stede her i dag.

Endelig vil jeg takke handelsministeren for hans udtalelser, som jeg synes var realistiske, vedrørende ikrafttrædelsesmuligheden til nytår.

Handelsministeren (Ove Hansen): En enkelt bemærkning til hr. Jens Peter Jensen med hensyn til disse erhvervsorganisationer, der kan drages til ansvar og idømmes bøder. Mit svar skulle opfattes som begrundelse for, at man ikke havde taget de offentlige institutioner med, idet de i forvejen kan drages til ansvar og blive erstatningspligtige, hvis der skulle være tale om misbrug.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg vil være villig i enhver henseende under udvalgsarbejdet med at give oplysninger, der ønskes af mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 2 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister,

forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.),

forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser m. v.),

forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.),

forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder)

og

forslag til lov om ændring af lov om krigsulykkesforsikringsrente til enker efter visse fiskere. (Forhøjelse af renten).

Valgt blev: *Niels Mørk, Albertsen, Bladt, Bomholt, Evald Kristensen, Eigil Schytt, Astrid Skjoldbo, Søren Andersen, P. E. Eriksen, Evan Jensen, Eva Rée, Clara Munck, Kirsten Gersbo, Vestergaard Poulsen, Kampp, Chr. Madsen og Grethe Philip.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om kommunernes styrelse.

Valgt blev: *Herlöv Larsen, Normann Andersen, Gorrsen, Thomas Have, Erhard Jakobsen, Peter Jørgensen, A. W. Larsen, Kaj Rasmussen, Alfred Bøgh, A. Chr. Andersen, P. E. Eriksen, Hauch, Finn Poulsen, Vestergaard Poulsen, Chr. R. Christensen, Asger Jensen, Stæhr Johansen, Svend Lund, Sigsgaard, Arthur Jacobsen og Skytte.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om sundhedsplejerskeordninger.

Valgt blev: *Lis Groes, Bladt, Th. Mikkelsen, Niels Mørk, Johan Nielsen, Kjeld Olesen, Astrid Skjoldbo, P. E. Eriksen, Evan Jensen, Raunkjær, Eva Rée, Clara Munck, Kirsten Gersbo, Vestergaard Poulsen, Gunhild Due, Hanne Reintoft og Rigmor Christensen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget, der er nedsat i henhold til folketingsbeslutning af 15. maj 1963 om undersøgelse af landbrugets erhvervsøkonomiske forhold, har afgivet betænkning og indstilling. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Niels Westerby har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvornår ønsker ministeren at kildeskatten skal træde i kraft — den 1. januar 1969 eller senere?“

Spørgeren ønsker skriftligt svar.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 12. oktober, kl. 13, med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til gengivelser af udsendelser i Danmarks radio [af Hastrup m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udførsel af kød m. m.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om kunstig sædooverføring på husdyr.

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til konkurrencelov og forslag til lov om ændring i lov om indseende med priser.

Mødet hævet kl. 14²⁷.

7. møde.

Torsdag den 12. oktober kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen og

forslag til lov om ændring af lov om lån til betaling af ejendomsskatter for visse parceller og rækkehuse.

Ombudsmandsudvalget har afgivet betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1966. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

Indledningsvis vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om det gældende kommunale beskatningssystem.

I hovedstadsområdet, d. v. s. København, Frederiksberg og de københavnske omegnskommuner, pålignes opholdskommuneskatten efter en progressiv rateskala. Af de på grundlag af denne skala udfundne beløb — grundbeløbene — beregnes kommuneskatten med vedkommende kommunes udskrivningsprocent, der fastsættes for det enkelte skatteår på grundlag af kommunens udskrivningsbehov.

I landets øvrige kommuner beregnes kommuneskatten derimod med en for alle kommuners skatteydere fælles beskatningsprocent, altså efter et proportionalt skattesystem.

Forinden skatten beregnes, nedsættes såvel i hovedstadsområdet som i det øvrige land indkomsten — d. v. s. den statsskattepligtige indkomst — med personfradrag samt eventuelt hustrufradrag, dette sidste beregnet efter statsskatte reglerne.

I forbindelse med skattefradagsreglens bortfald har regeringen fundet tiden inde